

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพราะประเทศไทยมีพื้นที่ที่กว้างขวางยากที่รัฐบาลจะเข้าไปดูแลได้ทั่วถึง จึงต้องมีการบริหารราชการที่จะต้องกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นได้สามารถช่วยเหลือตนเอง คือให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพราะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดี การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รู้แนวทางในการที่จะพัฒนานำทรัพยากรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนานั้นจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นของตนเองนอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ มีสิทธิ มีเสียง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะส่งผลให้เกิดความต้องการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (ลิขิต ธีรเวคิน. 2527 : 306)

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินงานและบริหารงานเป็นไปตาม โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ตามที่มีกฎหมายกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้จักรับผิดชอบต่อประโยชน์ของส่วนรวมร่วมกันจึงอาจจะกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจให้กับหน่วยปกครองพื้นฐานของประเทศอย่างแท้จริง อันเป็นการสนองนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารพัฒนางานแก้ไขปัญหาพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นตามขอบเขตกฎหมายกำหนด

องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางรับผิดชอบพื้นที่ 24 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 14,795 คน และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าประชาชนยังต้องการให้มีการดำเนินงานด้านต่างๆ เพิ่มเติมอีกหลายโครงการ ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความสะอาดของหมู่บ้าน ด้านการส่งเสริมอาชีพของประชาชน ด้านการพัฒนาสตรีและด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม และยัง

ประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการพัฒนาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างสาธารณูปการในหมู่บ้าน การจัดการขยะมูลฝอยการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เป็นต้น ล้วนแต่เป็นปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น ในการกำหนดนโยบาย แม้ว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกล่าวคือ ประชาชนขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา . 2553 : 27 – 29) สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2539 : 41) ได้เสนอแนะว่า การพัฒนานั้นกระบวนการของการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการสร้างพลังสร้างสรรค์ให้เข้าถึงประชาชนเพื่อให้ได้ข้อมูลและวิธีการพัฒนาและวิธีการบริหารที่ดี และ ปรีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 13) ก็ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนว่าเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิตทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนลำดับความสำคัญของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยการรวมกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และวิธีการแนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ โดยการสนับสนุนอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุนหรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอกการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผล เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นหากการพัฒนาชุมชนดำเนินการไปด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะทำให้การพัฒนานั้นประสบผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ และบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ที่ต้องมีการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบลมีความสนใจที่จะวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และสนองต่อนโยบายของรัฐให้มีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา หมู่บ้านที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา หมู่บ้านที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติอำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. พื้นที่การวิจัย คือ หมู่บ้านที่อยู่ในเขตบริการของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4,464 คน (สำนักทะเบียน กรมการปกครอง. 2554 : 120)
3. กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 24 หมู่บ้าน ได้จำนวน 368 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane. 1973 : 727)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ดังนี้

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ (Cohen and Uphoff. 1980 : 324 – 328)

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2 ด้านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2.3 ด้านมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

2.5 ด้านมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือน เดือนกุมภาพันธ์ 2555 – กรกฎาคม 2555

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็นรายด้านได้ ได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน การนำเสนอความต้องการของชุมชน การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน การตัดสินใจแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับชุมชน การกำหนดนโยบายในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง ความสำคัญและให้ความสำคัญร่วมมือในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การสนับสนุนให้มีการจัดประชุมและเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจ และร่วมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาชีพต่างๆ การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และท้องถิ่น ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรัก และความหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่น และการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนได้รับทราบ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง ความสะดวกสบายจากการดำเนินงาน โครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การรับประโยชน์จากการดำเนินงาน โครงการ ส่งเสริมอาชีพ การได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น การได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบความเสียหายของสาธารณภัย การเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การเป็นคณะกรรมการตรวจรับจ้างร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การตรวจว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปี และนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผลความถูกต้อง หรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการ การมีบทบาทในการตรวจติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นสารสนเทศที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องนโยบาย และหลักการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยจะสามารถเป็นประโยชน์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดนโยบาย การวางแผน หรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในทางที่ดีต่อการเมือง การบริหารงาน ความสอดคล้องกับหน้าที่อันสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล และบรรลุเป้าหมายต่อไป



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY